

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปิดรับข่าวสาร และการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ภาษาในหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาในสื่อชนิดอื่น อาจเรียกได้ว่าเป็นภาษาเฉพาะวงการหนังสือพิมพ์ ข้อจำกัดเรื่องเวลาและเนื้อที่ในการนำเสนอข่าวทำให้จำเป็นต้องใช้ข้อความสั้นและกระชับ ในบางกรณีก็ “หือหือ” และกำกวมเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ได้มากที่สุด การใช้ภาษาในหนังสือพิมพ์มีลักษณะที่แปลกและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักษณะเหล่านี้จัดเป็นวิวัฒนาการทางภาษาอีกรูปแบบหนึ่ง แต่จะถือเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นถ้าหากว่ามีลักษณะสร้างสรรค์ หรือเลวลงถ้าหากว่าไม่สุภาพ ผิดกาลเทศะหรือไม่สื่อความ

นอกจากนี้แล้ว หนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่แพร่หลายสู่ผู้อ่านเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นสื่อที่มีราคาถูกและผู้อ่านส่วนใหญ่ซื้อหนังสือพิมพ์เพราะต้องการรับรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น ซึ่งมีทั้งข่าวหนักและข่าวเบา เมื่อข่าวเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือพิมพ์จึงมีการแข่งขันในการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะข่าวหน้าหนึ่ง เพื่อสะกดตาผู้อ่านในทันที และหนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะ ศิลธรรม จรรยา และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในสังคมด้วย (สรไน รอดนิษฐ์, 2538 : 1)

ข่าวที่นำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน อาจเป็นข่าวที่บอกถึงความแปลกประหลาด ความทันสมัย ความมีเงื่อนงำ ความขบขัน ความเปลี่ยนแปลง และข่าวที่เกี่ยวกับเพศ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ ทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย (จอ่าน วุฑฒิกกรรมรักษา, 2525 : 130-132)

หนังสือพิมพ์ได้ใช้ข้อความหลายลักษณะในการสื่อเพศ เช่น ข้อความที่ใช้คำบอกเพศโดยตรง เช่นคำว่า นาย-นาง หลึง-ชาย พ่อ-แม่ หรือ หนุ่ม-สาว เป็นต้น บางข้อความสามารถสื่อถึงเพศของบุคคลโดยไม่ต้องใช้คำบอกเพศและยังสามารถสื่อถึงความคิดของผู้เขียนต่อเพศต่างๆ ได้อีกด้วย ข้อความที่สื่อถึงเพศชายมักเชื่อมโยงกับอำนาจและการเป็นผู้นำ ดังจะเห็นได้จากการใช้ภาษาในการรายงานข่าว เช่น

คติใจด้านข้าง เจ้าพ่อยาบ้าต้องรื้อใหม่

(ไทยรัฐ 22 มีนาคม 2540)

แม้กล่าวถึงเพศชายที่กระทำชั่ว แต่ข้อความสื่อเพศก็ยังแฝงความหมายว่ามีลักษณะของผู้นำ มีอำนาจในด้านใดด้านหนึ่ง

ในทางตรงกันข้ามภาพลักษณ์ของผู้หญิงมักเชื่อมโยงกับความอ่อนแอ ความเห็นแก่ตัว และความโง่เขลา ผู้หญิงมักถูกมองว่าเป็นเครื่องรองรับอารมณ์ของผู้ชายหรือเป็นวัตถุทางเพศ เช่น

หญิงไทยที่ไปประกอบอาชีพต่างประเทศ
มักไม่พ้นเป็น โสเภณี มีทั้งที่เต็มใจและไม่เต็มใจ

(ไทยรัฐ 11 มีนาคม 2540)

ข้อความสื่อเพศหญิงประกอบด้วยนัยทางกามารมณ์ของวัตถุทางเพศหรือมีความเด่นด้านรูปลักษณ์มากกว่าคุณสมบัติด้านอื่น เช่น

นางงามอิมพอร์ต เต็งจำ
ขาอ่อนสาวไทยเริ่มเข้มข้น

(ไทยรัฐ 15 มีนาคม 2540)

ในปัจจุบันข้อความสื่อเพศในหนังสือพิมพ์ มิได้สื่อเพียงเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น สื่อมวลชนยังนำเสนอเพศอีกเพศหนึ่งซึ่งมักเรียกว่า “เพศที่สาม” เช่น

แฉ ‘ยัด 2 พัน’ ปิดปากกมลบดีวิถิตถาร
ครูตุ้ย อัดถั่วดำ-อมนกเขา
ครูตุ้ยยัดเงินให้ผู้ปกครองเด็กชายผู้เป็นเหยื่อ

(ไทยรัฐ 1 มีนาคม 2540)

จะเห็นได้ว่าข้อความสื่อเพศต่างๆ ที่หนังสือพิมพ์ใช้นั้นมีลักษณะพิเศษในด้านของรูปแบบและความหมาย ซึ่งผู้อ่านต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ในการตีความ

ในฐานะที่หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อคนในสังคม หนังสือพิมพ์จึงควรให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อเสนอข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆ โดยเฉพาะข้อความสื่อเพศ เนื่องจากยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาถึงลักษณะและความหมายของข้อความ สื่อเพศในหนังสือพิมพ์กับแนวคิดของคนไทยเกี่ยวกับบุคคลเพศต่างๆ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและความหมายของข้อความสื่อเพศในหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน
2. เพื่อศึกษาแนวคิดของคนไทยต่อบุคคลแต่ละเพศ โดยเฉพาะในแง่บทบาทและสถานภาพของบุคคลที่สะท้อนในข้อความสื่อเพศ

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลของการวิจัยจะทำให้เข้าใจลักษณะและความหมายของข้อความสื่อเพศ ตลอดจนแนวคิดของคนไทยต่อบุคคลเพศต่างๆ โดยเฉพาะในแง่บทบาทและสถานภาพของบุคคล

ขอบเขตของการวิจัย

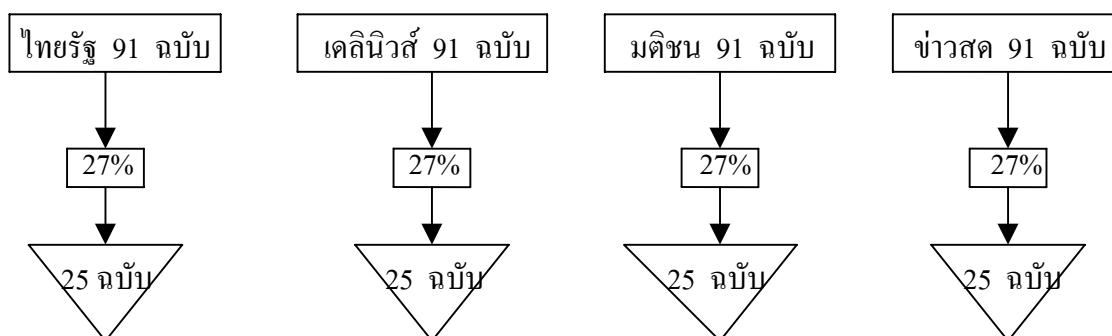
งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะข้อความสื่อเพศที่ใช้ในการเขียนข่าวหน้าหนึ่ง เนื่องจากข่าวหน้าหนึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหนังสือพิมพ์ มีการใช้ภาษาดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากที่สุด ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ได้จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และข่าวสด ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูง ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวจึงเป็นภาษาที่สื่อสารกับผู้อ่านจำนวนมาก (ครุณี หิรัญรักษ์, 2538 : 1-4) การวิเคราะห์ความหมายของข้อความสื่อเพศรวมถึงบทบาทของบุคคลจะอาศัยบริบทประกอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้อความสื่อเพศ หมายถึง คำหรือวลีที่มีความหมายโดยนัยหมายถึงบุคคลเพศต่างๆ โดยไม่นับรวมถึงคำหรือวลีที่มีความหมายโดยตรงบอกเพศใดเพศหนึ่ง
2. ข่าวหน้าหนึ่ง หมายถึง ข่าวทุกข่าวที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ โดยอาจไม่จบบริบูรณ์ในหน้าหนึ่งก็ได้
3. บทบาท หมายถึง “หน้าที่หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ” (ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2524)

วิธีการวิจัย

1. สํารวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยทั้ง 4 รายชื่อ คือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และข่าวสด ที่พิมพ์จำหน่ายระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2541 โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ไม่ต่ำกว่า 27% (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 38) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 25 ฉบับต่อ 1 รายชื่อหนังสือพิมพ์ รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ 100 ฉบับ โดยมีวิธีการในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

3. รวบรวมตัวอย่างข้อความสื่อเพศจากข่าวหน้าหนึ่งในกลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์ไทยรายวันทั้ง 100 ฉบับ
4. วิเคราะห์ลักษณะของข้อความสื่อเพศและความหมายโดยนัยโดยอาศัยบริบทประกอบ
5. วิเคราะห์ห้วงบทบาทและสถานภาพของบุคคลที่สะท้อนจากข้อความสื่อเพศ
6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ